

Høringsuttalelse fra EDL

5.1.20

Fra

Styret i Etnisk og Demokratisk Likeverd (EDL)

Hammerfest

Oversikt

1. Innledende bemerkninger.
2. Lovforslaget strider mot innholdet i en rekke menneskerettighetskonvensjoner.
3. NOU 1984:18 «Om samenes rettslige stilling» reiser spørsmålet om mulig rasediskriminering.
4. Lovforslaget strider mot diskrimineringsloven
5. Lovforslaget strider mot EU-direktiv 2000/43/EC av 29.juni 2000.
6. «Intet menneske må utsettes for usaklig eller uforholdsmessig forskjellsbehandling.
7. En grov forsømmelse.
8. Brudd på Regjeringens utredningsinstruks.
9. Forskjellsbehandling med utgangspunkt i etnisitet og avstamming.
10. Sentrale begreper i lovteksten er ikke blitt begrepsavklart.
11. Lovforslaget innebærer en ny plikt for kommuner og fylkeskommuner og vil virke kompliserende, forsinkende og fordyrende.
12. Vedlegg : "Council Directive 2000/43/EC of 29 June 2000 implementing the principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin."

INNLEDENDE BEMERKNINGER

Dette er vår høringsuttalelse til «Prop. 116 L (2017–2018) Endringer i sameloven mv. (konsultasjoner)», som er blitt sendt ut på høring.

Vår anbefaling er at proposisjonen ikke fremmes på nytt overfor Stortinget.

Vi gir i vår høringsuttalelse en begrunnelse for denne anbefalingen.

Dersom lovforslaget blir vedtatt, vil det innebære at offentlige organer på alle nivåer i Norge, får en lovpålagt plikt til å forskjellsbehandle samer og ikke-samer innen alle offentlige saksbehandlingsprosesser og offentlige beslutningsprosesser når den aktuelle saken kan berøre samiske interesser. De offentlige organene får i slike saker derved en lovpålagt plikt til å konsultere representanter for samiske interesser.

Bestemmelsene om hvordan disse konsultasjonene skal foregå og hvilken innstilling en skal ha når slike konsultasjoner blir gjennomført, («søke å oppnå enighet») gjør at den rette omtalen for slike møter er forhandlinger. Dette fordi at når to eller flere parter møtes for å samtale i den hensikt å oppnå enighet i en sak, omtaler vi ellers slikt for forhandlinger. Ingen andre etniske- eller avstammingsrelaterte grupper i samfunnet har tidligere fått tildelt en slik lovfestet rett til særbehandling eller begunstigelse.

Det foreslås i tillegg å lovfeste at når slike «konsultasjoner» gjennomføres, kan prosessen unndras fra offentligheten. Dette fører da også til at ikke-samiske, berørte parter med andre eller motstridende interesser, ikke vil få innsyn i det som foregår før en eventuell enighet er oppnådd mellom representanten(e) for de samiske interessene og det offentlige organet som forhandler. Da som et fullbyrdet faktum.

En slik rett til unndragelse fra offentligheten, som også innebærer at ikke-samiske personer som kanskje har motsatte interesser i en sak, ikke vil få innsyn i hva som skjer, forsterker selvsagt forskjellsbehandlingen mellom samer og ikke-samer innen den offentlige forvaltningen.

De som er eller blir ansett for å være samer eller for å representere samiske interesser, vil med dette bli tildelt eksklusive kanaler (som kan lukkes), inn til offentlige saksbehandlere og beslutningstakere på alle nivåer innen offentlig forvaltning og politikk, ned til det aller laveste nivå i en kommune. Dette vil disse få en lovfestet adgang til, i tillegg til de ordinære kanalene som samene eller representanter for samiske interesser har i dag, på lik linje med alle andre norske statsborgere.

Dersom dette lovforslaget blir vedtatt, vil det derved innebære at det blir innført en lovfestet plikt for offentlige organer til å forskjellsbehandle norske statsborgere utfra etnisitet og avstamming. En slik lov vil stå i motstrid til §§ 92 og 98 i vår Grunnlov og med «EU direktiv 2000/43 /EF av 29. juni 2000 om gjennomføring av prinsippet om likebehandling av personer uavhengig av rase eller etnisk opprinnelse».

De to nevnte paragrafene i Grunnloven forbyr forskjellsbehandling med utgangspunkt i etnisitet og avstamming dersom det ikke blir framlagt en saklig grunn for at en slik forskjellsbehandling er nødvendig for å oppnå likhet. Det heter også innen menneskerettighetene at dersom slik forskjellsbehandling blir innført, skal dette opphøre når målet med ordningen er oppnådd.

Det er ikke, verken i forarbeidene til lovproposisjonen eller i lovproposisjonen, blitt lagt fram noen dokumentasjon som påviser at samene eller de som i varierende grad er av samisk avstamming, har behov for en slik ordning eller lov, for å kunne klare seg på lik linje med den øvrige befolkningen i Norge.

Det er ikke blitt lagt fram noen dokumentasjon på at Norge, gjennom ratifikasjon av diverse konvensjoner, er blitt folkerettslig forpliktet til å innføre en slik lov.

Det er ikke blitt drøftet og utredet om lovforslaget kan være i strid med nevnte grunnlovsparagrafer eller nevnte EU-direktiv. Dette er en grov forsømmelse og strider mot Regjeringens utredningsplikt overfor Stortinget. I tillegg strider dette mot Regjeringens egen Utredningsinstruks.

Praktiseringen av en slik lov vil komme til å oppleves som urettferdig diskriminering blant ikke-samer fordi at vi alle som kjent er uforskyldt når det gjelder hvem vi nedstammer ifra og hvilken etnisitet vi tilhører. Opplevelsen av urettferdighet vil være særlig sterk når ikke-samen eller ikke-samene, ser og/eller vet at den eller de som har fått denne særbehandlingen eller begunstigelsen ikke er verken politisk, sosialt eller økonomisk marginalisert.

Lovforslaget benytter dessuten en rekke formuleringer og begrepet som ikke er blitt definert eller beskrevet nærmere. Dette betyr at de ikke er blitt begrepsavklart. Vi nevner her formuleringen «samiske interesser». Flere eksempler blir gitt senere i høringsuttalelsen.

LOVFORSLAGET STRIDER MOT INNHOLDET I EN REKKE MENNESKERETTIGHETSKONVENSJONER

Norge har ratifisert flere menneskerettighetskonvensjoner som på kategorisk vis, forbyr permanent forskjellsbehandling med utgangspunkt i etnisitet og avstamming.

Dersom det ikke kan dokumenteres at det er behov for de begunstigelser i form av forskjellsbehandling, som loven foreslår for de som i varierende grad er av samisk avstamming, så vil disse lovforslagene være et brudd med **Grunnlovens § 92** hvor det heter at *”Statens myndigheter skal respektere og sikre menneskerettighetene slik de er nedfelt i denne grunnlov og i for Norge bindende traktater om menneskerettigheter.”*

Lovforslaget vil være et brudd med innholdet i 4 menneskerettighetskonvensjoner som Norge har ratifisert. Dette om ovenfor, nevnte behov for den foreslåtte lovfestede forskjellsbehandling/begunstigelse ikke kan dokumenteres.

Innholdet i nevnte grunnlovsparagraf innebærer at menneskerettighetstraktatene er gjort rettskraftig i Norge i sin helhet. De konvensjonene/traktatene som vi sikter til, er:

**«FNs konvensjon om avskaffelse av alle former for Rasediskriminering» (ICERD),
«FN- konvensjonen om sivile og politiske rettigheter» (SP),
«FNs internasjonale konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter» (ØSK) og
«Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen» (EMK).**

Innholdet i Grunnloven står over alle andre norske lover og forskrifter. Disse må derfor vike når de står i motstrid til blant annet Grunnlovens § 92 og dermed også i motstrid til innholdet i nevnte traktater/menneskerettighetskonvensjoner.

Det innholdet i nevnte menneskerettighetskonvensjoner som vi sikter til er:

”FNs konvensjon om avskaffelse av alle former for rasediskriminering”, Der heter det i artikkel 1 at:

”1.1. I denne konvensjon betyr uttrykket "rasediskriminering" enhver forskjellsbehandling, utelukkelse, innskrenkning eller begunstiging på grunn av rase, hudfarge, avstamning eller nasjonal eller etnisk opprinnelse hvis formål eller virkning er å oppheve eller begrense anerkjennelsen av, nytelsen eller utøvelsen på like fot av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter på det politiske, økonomiske, sosiale, kulturelle eller hvilket som helst annet: område av det offentlige liv.”

Og i artikkel 1. 4. at:

«Særlige tiltak som settes i verk utelukkende for å sikre tilfredsstillende framgang for visse rasegrupper, etniske grupper eller individer som trenger slik beskyttelse som kan være nødvendig for å sikre at disse grupper eller individer på like vilkår skal kunne nyte og utøve menneskerettighetene og de grunnleggende friheter, skal ikke anses som rasediskriminering forutsatt at tiltakene ikke fører til at det opprettholdes særlige rettigheter for forskjellige rasegrupper, og at de ikke fortsettes etter at de mål tiltakene tok sikte på, er oppnådd.»

“FN- konvensjon om sivile og politiske rettigheter ” sin artikkel 26.

Der heter det at: *«Alle er like for loven og har uten noen form for forskjellsbehandling rett til lik beskyttelse av loven. I dette øyemed skal lovgivningen forby enhver form for forskjellsbehandling og sikre alle likeverdig og effektiv beskyttelse mot forskjellsbehandling på noe slikt grunnlag som rase, hudfarge, kjønn, språk, religion, politisk eller annen oppfatning, nasjonal eller sosial opprinnelse, eiendom, fødsel eller stilling forøvrig.»*

Denne artikkelen forteller oss at innholdet i artikkel 27 i SP ikke kan benyttes som argument for en permanent, statlig forskjellsbehandling med utgangspunkt i etnisitet- og avstamning.

I artikkel 27 heter det at *«I de stater hvor det finnes etniske, religiøse eller språklige minoriteter, skal de som tilhører slike minoriteter ikke nektes retten til, sammen med andre*

medlemmer av sin gruppe, å dyrke sin egen kultur, bekjenne seg til og utøve sin egen religion, eller bruke sitt eget språk.»

Artikkel 27 blir respektert i Norge. Ingen nekter for eksempel samene å drive kulturell aktivitet i Norge. Det joikes for eksempel i alle kanaler. KMD trekker i proposisjonen, en rekke ganger fram artikkel 27 som et argument for at denne artikkelen innebærer et pålegg om en slik lovfestet forskjellsbehandling som foreslått, av samene eller de som i varierende grad er av samisk avstamming. Det står ikke noe i artikkel 27 om «*det materielle grunnlaget*» for egen kultur, egen religion eller eget språk. Dette må nevnes fordi at formuleringen «*det materielle grunnlaget for...*» blir flere ganger trukket inn i argumentasjonen for lovforslaget.

Dessuten: Hvilken egen kultur, hvilket eget språk og hvilken egen religion, som skiller seg fra den øvrige befolkningen i Norge, har for eksempel de i Tromsø kommune som er innmeldt i Sametingets valgmanntall? (Det er flere innmeldte i Sametingets valgmanntall i Tromsø kommune enn i andre kommuner.)

Og ditto: De særrettigheter som samene eller de som i varierende grad er av samisk avstamming blir tildelt med henvisning til innholdet i artikkel 27 i SP, har alle andre etniske, religiøse og språklige minoriteter i Norge også krav på. Noe annet vil være å bryte med prinsippet om likhet for loven.

«FNs internasjonale konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter» sin artikkel 2.2.

Der heter det at ...

«Konvensjonspartene forplikter seg til å garantere at de rettigheter som anerkjennes i konvensjonen, blir utøvet uten forskjellsbehandling av noe slag pga. rase, hudfarge, kjønn, språk, religion, politisk eller annen oppfatning, nasjonal eller sosial opprinnelse, eiendom, fødsel eller status for øvrig.»

«Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen» sin artikkel 14.

Der kan en lese dette:

«Forbud mot diskriminering: Utøvelsen av de rettigheter og friheter som er fastlagt i denne Konvensjon skal bli sikret uten diskriminering på noe grunnlag slik som kjønn, rase, farge, språk, religion, politisk eller annen oppfatning, nasjonal eller sosial opprinnelse, tilknytning til en nasjonal minoritet, eiendom, fødsel eller annen status.»

Det er i denne sammenhengen på sin plass vise til innholdet i «**Den europeiske menneskerettighetsdomstolen**»(EMD) sin domsavsigelse i «**Case of Thlimmenos v. Greece (Application no. 34369/97)**» som ble avsagt den 6. april 2000.

Der heter det blant annet at “*The Court has so far considered that the right under Article 14*

not to be discriminated against in the enjoyment of the rights guaranteed under the Convention is violated when States treat differently persons in analogous situations without providing an objective and reasonable justification (see the Inze judgment cited above, p. 18, § 41). However, the Court considers that this is not the only facet of the prohibition of discrimination in Article 14. The right not to be discriminated against in the enjoyment of the rights guaranteed under the Convention is also violated when States without an objective and reasonable justification fail to treat differently persons whose situations are significantly different.”

Vi kan ikke forstå annet enn at uttalelsen fra EMD om at artikkel 14 i EMK blir krenket om en stat forskjellsbehandler personer som lever i analoge eller likeartete situasjoner, uten å gi en objektiv og rimelig begrunnelse for det, må stå sentralt i spørsmålet om forslaget om å lovfeste en slik konsultasjonsplikt kan stride mot innholdet i EMK og de andre nevnte menneskerettighetskonvensjonene.

Det er her på sin plass også å vise til at samfunnsvitere har dokumentert at samene i Norge ikke er marginaliserte. Vi sikter her til opplysningene i boka «*Den samiske medborgeren*»(2015) som er skrevet i fellesskap av professorene Per Selle, Anne Julie Semb, Kristin Strømsnes og stipendiat Åsta Nordø og til boka «*Sametinget Institusjonalisering av en ny samepolitikk*»(2018) som er skrevet i fellesskap av professor Per Selle og Torvald Falch, som er seniorrådgiver på Sametinget. Særlig førstnevnte bok har en stor mengde empiriske opplysninger om samenes situasjon i Norge.

Vi nøyer oss her med noen sitater fra boka «*Sametinget Institusjonalisering av en ny samepolitikk*». Der kan en blant annet lese at «*Samene framstår med andre ord i dag som sterkt integrerte i det norske samfunnet og ikke som en svak og marginalisert gruppe.*» (s.17) og «*Det er med på å forklare hvorfor samene ikke er politisk, økonomisk og sosialt marginaliserte i det norske samfunnet,...*» (s.22)

Forfatterne viser også til en undersøkelse som er gjort blant samer som står i Sametingets valgmanntall, samer utenfor manntallet og ikke-samer, og det konkluderes det med at «*Igjen ligger de som står i Sametingets valgmanntall, høyest, en gruppe som framstår som særlig politisk interessert og ressursrike.*» (s.184).

Det er kun de som er innmeldt i Sametingets valgmanntall som er knyttet direkte til sametingssystemet. Dette fordi at det er kun disse som har stemmerett ved sametingsvalgene.

Disse samfunnsforskerne viser altså at samene i Norge lever i **likeartede situasjoner** som den øvrige befolkningen i Norge. De er ikke marginaliserte.

Vi kjenner heller ikke til at samene eller de som i varierende grad er av samisk avstamning, lever i ulikeartede situasjoner i forhold til den øvrige befolkningen i Norge. Om det skulle være noen samer som lever ulikartet, så er det i tilfelle noen ytterst få personer.

Det er ikke, verken i forarbeidene til loven eller i lovproposisjonen, gitt en objektiv og rimelig begrunnelse for at en slik forskjellsbehandling er nødvendig, på grunn av at samene eller de som i varierende gra der av samisk avstamming, lever i ulikeartete eller marginaliserte situasjoner.

Dersom dette lovforslaget blir vedtatt, risikerer derfor den norske staten å bli dømt i EMD for brudd mot artikkel 14 i EMK, hvis en slik påstand blir fremmet i rettssystemet og vedkommende, som eventuelt ikke vinner fram med sin påstand i det norske rettssystemet, velger å anke saken videre til EMD.

NOU 1984:18 «OM SAMENES RETTSLIGE STILLING» REISER SPØRSMÅLET OM MULIG RASEDISKRIMINERING

Vi er ikke de første som reiser spørsmålet om forskjellsbehandling av samer og ikke-samer i Norge kan være rasediskriminerende. I «*NOU 1984:18 Om samenes rettslige stilling*» reises den samme problemstillingen. I sammendraget kan man på s.21 under punkt 1.69, som har overskriften "*FNs konvensjon til bekjempelse av alle former for rasediskriminering*" kan en lese blant annet dette:

"Når det gjelder positiv diskriminering kan konvensjonen påpekes som støtte for å bruke slik forskjellsbehandling til å bringe samenes totale situasjon – noe som er særlig aktuelt på det kulturelle området – opp på samme nivå som for andre norske statsborgere. I hvor stor grad man kan fortsette etter at dette nivået er nådd er uklart."

På side 291 i den samme NOU-en kan en lese at "*Konvensjonens tekst peker selv på at det går en grense for hvor langt en stat kan gå i positiv særbehandling. Art 2 para 2 som er sitert ovenfor avsluttes nemlig på følgende måte: "Disse forholdsregler må ikke i noe tilfelle føre til at ulike eller særlige rettigheter opprettholdes for forskjellige rasegrupper etter at de mål tiltakene tok sikte på, er oppnådd."*

Den konvensjonen som det siktes til også her er "*FNs konvensjon til bekjempelse av alle former for rasediskriminering*".

På tross av denne viktige påpekningen, har norske myndigheter forsømt seg grovt, også denne gangen, når KMD ikke har drøftet om lovforslaget kan være et brudd med blant annet innholdet i «*FNs konvensjon til bekjempelse av alle former for rasediskriminering*».

LOVFORSLAGET STRIDER MOT DISKRIMINERINGSLOVEN «OT. PRP. NR. 33 (2004-2005) OM FORBUD MOT DISKRIMINERING PÅ GRUNN AV ETNISITET, RELIGION, MV

I denne proposisjonen påpekes viktigheten av at norsk rett etablerer «*et vern mot etnisk diskriminering som er minst like godt som det EU-landene har*». I proposisjonen trekkes frem at lovforslaget oppfyller «*kravene diskrimineringsvern i EUs rådsdirektiv 2000/43/EC av 29. juni 2000 om likebehandling uavhengig av rase eller etnisk opprinnelse, og EUs rådsdirektiv 2000/78/EC om likebehandling i arbeidslivet*».

Lovproposisjonen ble fremmet av kommunal- og regionalminister Erna Solberg. Den 17.12 2004 godkjente Bondevik II-regjeringen i statsråd diskrimineringsloven.

LOVFORSLAGET STRIDER MOT EU-DIREKTIV 2000/43/EC AV 29. JUNI 2000

Om nevnte EU-direktiv er å betrakte som en del av den norske Grunnloven skal være usagt.

Uansett: Nevnte EU direktiv er bindende for Norge gjennom EØS-avtalen og er derfor for norsk lov å regne. Det direktivet vi sikter til, er «**EU-direktiv 2000/43/EC av 29. juni 2000**». Dette direktivet ble enstemmig vedtatt av «**Det europeiske råd**» og sørger for forbud mot forskjellsbehandling av personer på grunnlag av avstamming («rase») eller etnisk opprinnelse.

I Artikkel 1 i dette direktivet kan en lese at: «*Formålet med dette direktiv er å fastlegge en ramme for bekjempelse av forskjellsbehandling på grunn av rase eller etnisk opprinnelse med henblikk på å iverksette prinsippet om likebehandling i medlemsstatene*».

I artikkel 2 kan en blant annet lese dette:

«Begrepet diskriminering

1. *I dette direktiv betyr likebehandlingsprinsippet at det ikke skal foreligge direkte eller indirekte diskriminering på grunn av rase eller etnisk opprinnelse.*

2. Ved anvendelse av nr. 1:

(a) direkte diskriminering vil skje når en person blir behandlet mindre gunstig enn en annen blir, har blitt eller vil bli behandlet i en sammenlignbar situasjon på grunn av rase eller etnisk opprinnelse

(b) Indirekte diskriminering skjer når en tilsynelatende nøytral bestemmelse, kriterium eller praksis vil sette personer av rase eller etnisk opprinnelse i en spesiell ulempe i forhold til

andre personer, med mindre denne bestemmelsen, kriteriet eller praksis er objektivt begrunnet av et legitimt mål og måten å nå det målet er hensiktsmessig og nødvendig.»

Dette direktivets relevans, når det gjelder spørsmålet om forskjellsbehandling/diskriminering med utgangspunkt i etnisitet og avstamning blir trukket fram og drøftet i «*Ot.prp. nr. 33 (2004–2005) Om lov om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion mv. (diskrimineringsloven)*».

I denne proposisjonen kan en blant annet lese at lovforslaget oppfyller «*kravene til diskrimineringsvern i EUs rådsdirektiv 2000/43/EC av 29. juni 2000 om likebehandling uavhengig av rase eller etnisk opprinnelse, og EUs rådsdirektiv 2000/78/EC om likebehandling i arbeidslivet*». Innholdet i først nevnte EU-direktiv forties og ignoreres i det lovforslaget som nå er blitt sendt ut på høring.

Vi finner det her riktig også å bemerke at § 32 i reindriftsloven, som gir kun de som er av reindriftssamisk ætt, adgang til å inneha reinmerke i det opprettede samiske reinbeiteområdet (dvs. eie reinsdyr og bedrive reindriftsvirksomhet) strider imot EU-direktivet av 29.juni 2000. Dette fordi at i artikkel 3 i dette direktivet heter det blant annet at «*1. Innenfor rammene av de beføyelser som tillegges Fellesskapet, gjelder dette direktivet for alle personer, både når det gjelder offentlig og privat sektor, herunder offentlige organer, i forhold til: a) vilkår for tilgang til sysselsetting, selvstendig næringsdrivende og yrke, herunder utvalgskriterier og rekrutteringsforhold, uansett aktivitetsgren og på alle nivåer i faglig hierarki, herunder forfremmelse.*»

Å lovfeste at ingen andre enn de som er av reindriftssamisk ætt har lov til å inneha reinmerke er å fravike likebehandlingsprinsippet i nevnte direktiv, når det gjelder rase og/eller etnisitet.

(EUs rådsdirektiv 2000/43/EC av 29. juni 2000 er lagt ved i sin helhet til slutt i høringsuttalelsen.)

«INTET MENNESKE MÅ UTETTES FOR USAKLIG ELLER UFORHOLDSMESSIG FORSKJELLSBEHANDLING»

Grunnlovens § 98 må også trekkes fram: Der heter det at «*Alle er like for loven. Intet menneske må utsettes for usaklig eller uforholdsmessig forskjellsbehandling.*»

Denne grunnlovsparagrafen ble foreslått av «**Menneskerettighetsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven**». Rapporten fra utvalget ble avgitt 19. desember 2011.

I rapporten fra utvalget kan en blant annet lese at «*Ikke-diskrimineringsprinsippet har en helt sentral plass i det internasjonale menneskerettighetsvernet. Det utgjør også en viktig verdi i det norske samfunnet, en verdi det kan være behov for å hegne om.*» (s.147)

Det heter videre at...«*Menneskerettighetsutvalget finner at retten til ikke å bli diskriminert bør utformes som en individuell rettighet som kan bringes inn for domstolene i enkeltsaker. En slik grunnlovsbestemmelse vil sette rettslige skranker for lovgiver, ved at lovgiver ikke kan vedta regler i strid med diskrimineringsforbudet.* (s.148) (Uthevet av oss.)

Videre at...«*Diskrimineringslovutvalgets Modell 1 fastsetter at ingen skal utsettes for diskriminering, men sier ikke noe om hvem som skal avholde seg fra å diskriminere. Dermed gjelder den i prinsippet alle, offentlige så vel som private. Der det er offentlige organer som diskriminerer, følger det av dette at lov eller andre vedtak som er i strid med dette prinsippet, kan settes til side.*»(s.148.)(Uthevet av oss.)

og at...«*På denne bakgrunn finner utvalget at en grunnlovsbestemmelse bør benytte uttrykket «usaklig eller uforholdsmessig forskjellsbehandling». Dette gir på en enkel måte en kortfattet definisjon av hva som menes med «diskriminering», jf. punkt 26.4.2.126.4.2.1 foran. En slik bestemmelse må leses i sammenheng med utvalgets forslag til et første ledd om at «alle er like for loven». Første ledd vil da fungere som det prinsipielle utgangspunkt, mens annet ledd om at den enkelte ikke skal utsettes for «usaklig eller uforholdsmessig forskjellsbehandling», vil legge klare rettslige føringer for myndighetene.»(S.148) (Uthevet av oss.)*

I utvalgets rapport likestilles som en kan se, begrepet diskriminering med betydningen til formuleringen «usaklig eller uforholdsmessig forskjellsbehandling».

Det er ingen tvil om at lovforslaget innebærer en lovpålagt forskjellsbehandling med utgangspunkt i etnisitet og avstamning, fordi at offentlige myndigheter får et lovfestet pålegg eller plikt om å gi samer eller de som i varierende grad er av samisk avstamning en forrang og særbehandling i forhold til ikke-samer, i de offentlige saksbehandlings- og beslutningsprosessene, når samiske interesser kan bli berørt.

Proposisjonen har ikke ført fram noe belegg for eller dokumentasjon for at det er et saklig behov for en slik lovpålagt forskjellsbehandling eller diskriminering. Dermed må en kunne konkludere med at KMD foreslår en lov som vil innebære en usaklig forskjellsbehandling eller diskriminering innen offentlig saksbehandling og beslutningstaking. Altså et brudd på innholdet i § 98 i Grunnloven vår.

EN GROV FORSØMMELSE

Proposisjonen kommer i argumentasjonen for lovforslaget, en rekke ganger inn på innholdet i artikkel 27 i SP. Derimot nevnes ikke det siterte innholdet i ovenfor nevnte konvensjoner med et eneste ord. Heller ikke innholdet i overfor nevnte EU direktiv, og Grunnlovens §§ 92 og 98 nevnes eller blir vurdert.

Dette er en så grov forsømmelse at det er berettiget å omtale proposisjonen som et slett arbeide fra KMD sin side. Å unnlate å vurdere dette er ditto også et brudd med Regjeringens egen Utredningsinstruks.

Her må vi skyte inn at det vil være uhørt om den norske stat velger å forholde seg til menneskerettighetene på samme måten som et lite barn forholder seg til godteriene i ei godterihylle. Dvs. at den norske stat plukker fram eller framholder bare de artiklene i menneskerettighetskonvensjonene som den synes passer og neglisjerer og fortier de artiklene som den ikke liker eller som ikke passer. Dette på samme måte som barnet plukker til seg bare de godteriene som det liker og ikke bryr seg om resten av godteriene.

BRUDD PÅ REGJERINGENS UTREDNINGSTRUKS

Regjeringen har en egen utredningsinstruks.

Vi velger å trekke fram litt fra Utredningsinstruksen og gi våre kommentarer til dette.

I «**Kapittel 2 Krav til innhold i beslutningsgrunnlaget**» og videre under punkt «2-1 Minimumskravene til utredning»... kan vi lese at «*En utredning skal besvare følgende spørsmål*»: «Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?» (pkt 1.)

Spørsmålet «**Hva er problemet?**» er ikke blitt besvart hverken «*NOU 2007: 13 Den nye sameretten*» eller i «*Prop. 116 L (2017–2018) Endringer i sameloven mv. (konsultasjoner)*». Det påvises for eksempel ikke at Norge gjennom folkeretten, er pålagt å lovfeste en «konsultasjonsordning» med Sametinget, samiske organisasjoner eller representanter for samiske interesser. Det er heller ikke blitt lagt fram noen dokumentasjon på at samer eller de i Norge som i varierende grad er av samisk avstamning, har behov for en slik lov for å kunne klare seg på lik linje med den øvrige befolkningen i Norge.

I pkt. 2-1 i instruksen kan en lese blant annet dette:

«*Minimumskravene til utredning*».....Et av disse minimumskravene er:

Pkt. 3 *Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?*»

Verken ovenfor nevnte NOU eller proposisjonen har berørt det prinsipielle og viktige spørsmålet om lovforslaget kan være i strid med **Grunnlovens §§ 92 og 98 samt EU-DIREKTIV 2000/43/EC av 29. juni 2000.**

I § 92 heter det at «*Statens myndigheter skal respektere og sikre menneskerettighetene slik de er nedfelt i denne grunnlov og i for Norge bindende traktater om menneskerettigheter.*»

De prinsipielle spørsmålene som lovforslaget reiser og som er knyttet til blant annet disse grunnlovsparagrafene og nevnte EU-direktiv, er ikke blitt drøftet med ett eneste ord, verken i forarbeidene til lovforslaget eller i proposisjonen!

Proposisjonen tilfredsstiller derved helt klart ikke nevnte minimumskrav i pkt. 3.

FORSKJELLSBEHANDLING MED UTGANGSPUNKT I ETNISITET OG AVSTAMMING

At en slik lov innebærer forskjellsbehandling/begunstigelse med utgangspunkt i etnisitet og avstamming, kan det ikke være noen tvil om. Dette fordi at vi i dag har en inkluderende og åpen saksbehandling, hvor samer eller de som i varierende grad er av samisk avstamming, kan fremme sine saker og interesser på lik linje med alle andre norske statsborgere.

Dersom lovforslaget blir vedtatt, vil det i tillegg bli opprettet eksklusive saksbehandlingskanaler som også kan lukkes, bare for samer eller de som i varierende grad er av samisk avstamming. Samer vil med dette, i motsetning til ikke-samer, kunne påvirke en sak i retning av sine egne interesser gjennom to saksbehandlingskanaler; en eksklusiv og lukket kanal og en inklusiv og åpen kanal. Ingen andre enn de som blir ansett som samer eller som representerer samiske interesser, vil få tilgang til disse eksklusive kanalene, som i tillegg kan lukkes.

Samer og samiske interesser vil med en slik lov, bli gitt en systematisk forrang og særbehandling («begunstigelse») i utrednings- og beslutningsprosessene. At en slik systematisk eller strukturell forskjellsbehandling vil bli oppfattet som diskriminering på etnisk- og avstammingsrelatert grunnlag, særlig blant ikke-samer, bør ingen tvile på. På folkemunne vil dette garantert bli omtalt som rasisme.

Ingen må tro at de personene som kommer til å tape sin sak ovenfor beslutningsapparatet, vil la være legge skylda på en slik ordning, eller i det minste ha mistanke om at så er tilfelle. De vil oppleve ordningen som urettferdig. Dette vil nok også skje i situasjoner hvor vedkommende ville ha tapt sin sak uten en slik forskjellsbehandling. Beskyldninger om diskriminering og statlig og kommunal rasisme i norsk politikk og forvaltning, vil i slike tilfeller komme til å hagle. Kommune- og fylkestingspolitikere og deres saksbehandlere, vil derfor risikere å bli utsatt for ubehagelige beskyldninger fra sine innbyggere.

Uvennskap og splid naboer imellom vil oppstå. Legitimiteten til beslutningene og til de besluttende, demokratiske organene vil som en følge av dette, bli svekket i befolkningen.

Opplevelsen av urettferdighet og usaklig diskriminering vil være naturlig, for vi er alle uforskyldt når det gjelder hvem vi nedstammer ifra og hvilken etnisitet vi tilhører.

Enhver som kommer til å tape sin sak hvor en same eller samiske interesser, eller påståtte samiske interesser, er motparten, vil i en slik situasjon nærmest garantert bli forbannet på vedkommende same/nabo. Vedkommende som har tapt sin sak, vil naturlig nok oppfatte det dit hen at motparten er en som har misbrukt sin mer eller mindre, samiske avstamning til å skaffe seg forrang i utrednings- og beslutningssystemet, med begrunnelsen om at vedkommende er same og dermed har en lovfestet, særskilt rett til forrang og særbehandling. At KMD ikke synes å forstå hvilke negative, psykologiske mekanismer som kommer til å oppstå som et resultat av en slik ordning, er bekymringsfullt.

Her er det nødvendig å minne om at i de innledende bemerkninger til "***FNs konvensjon om avskaffelse av alle former for rasediskriminering***" kan en lese at: «....diskriminering mellom mennesker på grunn av rase, hudfarge eller etnisk opprinnelse er en hindring for vennskapelige og fredelige forbindelser mellom nasjonene og kan forstyrre freden og sikkerheten blant folkene og **det gode forhold selv mellom personer som bor side om side i samme land,**» (Uthevet av oss .) Denne viktige påpekningen og advarselen har KMD valgt å ignorere.

Om en slik diskriminerende ordning blir lovfestet, vil dette nærmest garantert føre til økt uvennskap mellom samer og ikke-samer som er naboer og som ellers ville ha vært gode og velforlikte naboer. Sagt på en annen måte: Ordningen vil føre til uvennskap «**mellom personer som bor side om side i samme land.**»

SENTRALE BEGREPER I LOVTEKSTEN ER IKKE BLITT BEGREPSAVKLART

Lovforslaget benytter en rekke formuleringer og begreper som ikke er blitt definert eller beskrevet nærmere. Dette betyr at de ikke er blitt begrepsavklart.

Vi nevner her sentrale begreper og formuleringer som:

«Samer»: Hvem er å regne som samer i dette lovforslaget? Er det kun de som er innmeldt i Sametingets valgmanntall som vil være berettigede til å få tilgang til de eksklusive kanalene (som kan lukkes) inn til saksbehandlere og beslutningstakere, fra underutvalg i kommuner og opp til Regjeringsnivå? Eller holder det med å fortelle at en oppfatter seg som same og hadde ei oldemor som snakket samisk som hjemmespråk?

«Samisk kultur»: Hva er å regne som samisk kultur? Er det for eksempel kulturen også til de i Hammerfest kommune eller Tromsø kommune som er innmeldt i Sametingets valgmanntall? (Vår leder Jarl Hellesvik bor i Hammerfest og kjenner til forholdene der. Han har gått igjennom listen over de i nye Hammerfest kommune, som er innmeldte i Sametingets valgmanntall. Han forteller at han ikke kan finne at de innmeldte skiller seg kulturelt ifra den øvrige befolkningen i kommunen eller landet for øvrig. Han har heller ikke funnet at de er en

kulturell-, sosiologisk-, eller økonomisk, marginalisert gruppe eller at de er en politisk svak gruppe.)

27% av kommunestyremedlemmene i Hammerfest kommunestyre er innmeldte i Sametingets valgmanntall, herunder både ordfører og varaordfører. 4 % av de stemmeberettigede i Hammerfest kommune er innmeldt i det samme manntallet.

«Samiske interesser»: Hva er å regne som samiske interesser? Er det for eksempel interessene til en person i Hammerfest kommune eller Tromsø kommune som er innmeldt i Sametingets valgmanntall og som ikke på noen som helst måte skiller seg kulturelt eller på annen måte, ifra den øvrige befolkningen i Hammerfest- eller Tromsø kommune eller i Norge?

Er det nok å fortelle at en oppfatter seg som same og er av 1/8 samisk avstamming og så er interessene til vedkommende å regne som samiske interesser?

«naturgrunnlaget for samisk kultur»: Hva er naturgrunnlaget for samisk kultur? Dette for eksempel for de som bor i Tromsø kommune og Hammerfest kommune som er innmeldte i Sametingets valgmanntall?

«representative for samiske interesser»: Hvem er berettigede til å kunne bli godkjent som representative for «samiske interesser»? Dette blir det ikke gitt noen anvisninger om i proposisjonen.

Når det ikke er blitt gitt noen begrepsavklaring, på slike sentrale begreper og formuleringer, verken i forarbeidene til lovforslaget, i proposisjonen eller i forslaget til lovteksten, er det grunn til å spørre: Hvem er det i så tilfelle som skal gi denne begrepsavklaringen? Er det Sametinget, er det Regjeringen eller er det domstolene?

Om så blir tilfelle, innføres en form for lovløshet i Norge. Dette fordi at ifølge Grunnloven er det Stortinget som er tildelt kompetansen til å vedta hvem en lov gjelder for og på hvilke saksområder lovene skal gjelde. I dette lovforslaget er det ikke blitt gitt noen anvisninger om dette, fordi at sentrale begreper i lovforslaget ikke er blitt begrepsavklart. Å gi et eller flere eksempler på hva et begrep kan bety, er ikke det samme som å gi en begrepsavklaring.

LOVFORSLAGET INNEBÆRER EN NY PLIKT FOR KOMMUNER OG FYLKESKOMMUNER OG VIL VIRKE KOMPLISERENDE, FORSINKENDE OG FORDYRENDE

Det hevdes i proposisjonen at dette ikke innebærer noe nytt for kommuner og fylkeskommuner. Dette stemmer ikke, for kommuner og fylkeskommuner har aldri hatt noen plikt til å forhandle med Sametinget og representanter for «samiske interesser». At en slik ny plikt og rett vil føre til en **fordyrende, forsinkende og kompliserende saksgang** for

privatpersoner, næringsliv og det offentlige er opplagt. I proposisjonen bagatelliseres dette, og det blir til og med hevdet at en slik ordning som lovforslaget fremmer kan være effektiviserende!

Påstanden i proposisjonen, fra KMD, om at en slik lov ikke vil virke kompliserende, forsinkende og fordyrende, ja til og med vil kunne virke effektiviserende for kommuner og fylkeskommunene, må betraktes som en besvergelse. Dette fordi at det ikke noe sted er blitt framlagt noen dokumentasjon på at så er tilfelle.

Vår anbefaling er at proposisjonen ikke fremmes på nytt overfor Stortinget.

Jarl Hellesvik

Leder i EDL

Vedlegg

“Council Directive 2000/43/EC of 29 June 2000 implementing the principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin.”

Rådets direktiv 2000/43 /EF av 29. juni 2000 om gjennomføring av prinsippet om likebehandling av personer uavhengig av rase eller etnisk opprinnelse

Article 1

Purpose

Hensikt

The purpose of this Directive is to lay down a framework for combating discrimination on the grounds of racial or ethnic origin, with a view to putting into effect in the Member States the principle of equal treatment.

Hensikten med dette direktivet er å fastsette rammer for bekjempelse av diskriminering på grunn av rase eller etnisk opprinnelse, med sikte på å iverksette prinsippet om likebehandling i medlemsstatene.

Article 2

Concept of discrimination

Begrepet diskriminering

2. For the purposes of this Directive, the principle of equal treatment shall mean that there shall be no direct or indirect discrimination based on racial or ethnic origin.

I dette direktiv betyr likebehandlingsprinsippet at det ikke skal foreligge direkte eller indirekte diskriminering på grunn av rase eller etnisk opprinnelse.

3. For the purposes of paragraph 1:

2. Ved anvendelse av nr. 1:

(a) direct discrimination shall be taken to occur where one person is treated less favourably than another is, has been or would be treated in a comparable situation on grounds of racial or ethnic origin;

(a) direkte diskriminering vil skje når en person blir behandlet mindre gunstig enn en annen blir, har blitt eller vil bli behandlet i en sammenlignbar situasjon på grunn av rase eller etnisk opprinnelse

(b) indirect discrimination shall be taken to occur where an apparently neutral provision, criterion or practice would put persons of a racial or ethnic origin at a particular disadvantage compared with other persons, unless that provision, criterion or practice is objectively justified by a legitimate aim and the means of achieving that aim are appropriate and necessary.

(b) Indirekte diskriminering skjer når en tilsynelatende nøytral bestemmelse, kriterium eller praksis vil sette personer av rase eller etnisk opprinnelse i en spesiell ulempe i forhold til andre personer, med mindre denne bestemmelsen, kriteriet eller praksis er objektivt begrunnet av et legitimt mål og måten å nå det målet er hensiktsmessig og nødvendig.

3. Harassment shall be deemed to be discrimination within the meaning of paragraph 1, when an unwanted conduct related to racial or ethnic origin takes place with the purpose or effect of violating the dignity of a person and of creating an intimidating, hostile, degrading, humiliating or offensive environment. In this context, the concept of harassment may be defined in accordance with the national laws and practice of the Member States.

3. Trakassering skal anses for å være diskriminering i henhold til punkt 1 når en uønsket oppførsel relatert til rasemessig eller etnisk opprinnelse foregår med den hensikt eller virkning å krenke en persons verdighet og skape en skremmende, fiendtlig, nedverdiggende, ydmykende eller støtende situasjon. I denne sammenheng kan begrepet trakassering defineres i samsvar med medlemsstaternes nasjonale lover og praksis.

4. An instruction to discriminate against persons on grounds of racial or ethnic origin shall be deemed to be discrimination within the meaning of paragraph 1.

4. En instruksjon om å diskriminere personer på grunn av rase eller etnisk opprinnelse skal anses som diskriminering i henhold til nr. 1.

Article 3

Omfang

1. Within the limits of the powers conferred upon the Community, this Directive shall apply to all persons, as regards both the public and private sectors, including public bodies, in relation to:

1. Innenfor rammene av de beføjelser som tillægges Fellesskapet, gjelder dette direktivet for alle personer, både når det gjelder offentlig og privat sektor, herunder offentlige organer, i forhold til:

(a) conditions for access to employment, to self-employment and to occupation, including selection criteria and recruitment conditions, whatever the branch of activity and at all levels of the professional hierarchy, including promotion;

a) vilkår for tilgang til sysselsetting, selvstendig næringsdrivende og yrke, herunder utvalgskriterier og rekrutteringsforhold, uansett aktivitetsgren og på alle nivåer i faglig hierarki, herunder forfremmelse

(b) access to all types and to all levels of vocational guidance, vocational training, advanced vocational training and retraining, including practical work experience;

(b) tilgang til alle typer og til alle nivåer av yrkesveiledning, yrkesopplæring, avansert yrkesopplæring og omskoling, inkludert praktisk arbeidserfaring;

(c) employment and working conditions, including dismissals and pay;

(c) arbeidsforhold og arbeidsforhold, herunder avskjedigelser og lønn

(d) membership of and involvement in an organisation of workers or employers, or any organisation whose members carry on a particular profession, including the benefits provided for by such organisations;

(d) medlemskap i og medvirkning i en organisasjon av arbeidere eller arbeidsgivere, eller enhver organisasjon hvis medlemmer har et bestemt yrke, herunder fordelene som tilbys av slike organisasjoner

(e) social protection, including social security and healthcare;

e) sosial beskyttelse, herunder sosial sikkerhet og helsetjenester

(f) social advantages;

f) sosiale fordeler

(g) education;

(g) utdanning

(h) access to and supply of goods and services which are available to the public, including housing.

(h) tilgang til og levering av varer og tjenester som er tilgjengelige for allmennheten, herunder boliger.

2. This Directive does not cover difference of treatment based on nationality and is without prejudice to provisions and conditions relating to the entry into and residence of third-country nationals and stateless persons on the territory of Member States, and to any treatment which arises from the legal status of the third-country nationals and stateless persons concerned.

2. Dette direktiv omfatter ikke forskjellsbehandling basert på nasjonalitet og berører ikke bestemmelser og vilkår som gjelder innreise og opphold for tredjelandstatsborgere og statsløse personer på medlemsstatens territorium og enhver behandling som oppstår fra den juridiske statusen til tredjelandstatsborgere og statsløse personer.

Article 4

Genuine and determining occupational requirements

Ekte og avgjørende yrkeskrav

Notwithstanding Article 2(1) and (2), Member States may provide that a difference of treatment which is based on a characteristic related to racial or ethnic origin shall not constitute discrimination where, by reason of the nature of the particular occupational activities concerned or of the context in which they are carried out, such a characteristic constitutes a genuine and determining occupational requirement, provided that the objective is legitimate and the requirement is proportionate.

Uten hensyn til artikkel 2 nr. 1 og 2 kan medlemsstatene fastsette at en forskjell i behandling som er basert på en karakteristikk knyttet til rasemessig eller etnisk opprinnelse, ikke skal utgjøre diskriminering hvor det på grunn av arten av den aktuelle yrkesaktivitet som er berørt eller av sammenhengen der de utføres, utgjør et slikt karakteristikk et ekte og avgjørende yrkeskrav, forutsatt at målet er legitimt og kravet er forholdsmessig.

Article 5

Positive action

Positive tiltak

With a view to ensuring full equality in practice, the principle of equal treatment shall not prevent any Member State from maintaining or adopting specific measures to prevent or compensate for disadvantages linked to racial or ethnic origin.

For å sikre full likestilling i praksis skal prinsippet om likebehandling ikke hindre at noen medlemsstat opprettholder eller vedtar konkrete tiltak for å forebygge eller kompensere for ulemper knyttet til rase eller etnisk opprinnelse

Article 6

Minimum requirements

Minstekrav

1. Member States may introduce or maintain provisions which are more favourable to the protection of the principle of equal treatment than those laid down in this Directive.

1. Medlemsstatene kan innføre eller opprettholde bestemmelser som er gunstigere for å beskytte likebehandlingsprinsippet enn de som er fastsatt i dette direktiv.

2. The implementation of this Directive shall under no circumstances constitute grounds for a reduction in the level of protection against discrimination already afforded by Member States in the fields covered by this Directive.

2. Gjennomføringen av dette direktiv skal under ingen omstendigheter danne grunnlag for en reduksjon av beskyttelsesnivået mot diskriminering som medlemsstatene allerede har gitt på de områder som omfattes av dette direktiv.

CHAPTER II

REMEDIES AND ENFORCEMENT

RETTSMIDLER OG HÅNDHEVELSE

Article 7

Defence of rights

Forsvar av rettigheter

1. Member States shall ensure that judicial and/or administrative procedures, including where they deem it appropriate conciliation procedures, for the enforcement of obligations under this Directive are available to all persons who consider themselves wronged by failure to apply the principle of equal treatment to them, even after the relationship in which the discrimination is alleged to have occurred has ended.

1. Medlemsstatene skal sørge for at rettslige og / eller administrative prosedyrer, herunder hvor de anser det for hensiktsmessige samrådsprosedyrer, for håndhevelse av forpliktelser i henhold til dette direktiv, er tilgjengelige for alle personer som anser seg for urett ved manglende anvendelse av likebehandlingsprinsippet dem, selv etter at forholdet der diskrimineringen er påstått å ha skjedd, er avsluttet.

2. Member States shall ensure that associations, organisations or other legal entities, which have, in accordance with the criteria laid down by their national law, a legitimate interest in ensuring that the provisions of this Directive are complied with, may engage, either on behalf or in support of the complainant, with his or her approval, in any judicial and/or administrative procedure provided for the enforcement of obligations under this Directive.

2. Medlemsstatene skal sikre at foreninger, organisasjoner eller andre juridiske personer som i samsvar med kriteriene fastsatt i sin nasjonale lovgivning har en legitim interesse for å sikre at bestemmelsene i dette direktiv overholdes, kan engasjere seg enten på vegne av eller til støtte for klageren, med hans eller hennes godkjenning, i enhver rettslig og / eller administrativ prosedyre for håndheving av forpliktelser i henhold til dette direktiv.

3. Paragraphs 1 and 2 are without prejudice to national rules relating to time limits for bringing actions as regards the principle of equality of treatment.

3. Paragraf 1 og 2 berører ikke nasjonale regler angående frister for å anke handlinger med hensyn til likebehandlingsprinsippet.

Article 8

Burden of proof

Bevisbyrde

1. Member States shall take such measures as are necessary, in accordance with their national judicial systems, to ensure that, when persons who consider themselves wronged because the principle of equal treatment has not been applied to them establish, before a court or other competent authority, facts from which it may be presumed that there has been direct or indirect discrimination, it shall be for the respondent to prove that there has been no breach of the principle of equal treatment.

1. Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak i samsvar med deres nasjonale rettssystemer for å sikre at når personer som anser seg for urettmessige fordi likebehandlingsprinsippet ikke er blitt anvendt på dem, skal de ved domstol eller annen kompetent autoritet, fakta hvor det kan antas at det har vært direkte eller indirekte diskriminering, skal det være for respondenten å bevise at det ikke har vært brudd på likebehandlingsprinsippet.

2. Paragraph 1 shall not prevent Member States from introducing rules of evidence which are more favourable to plaintiffs.

2. Paragraf. 1 skal ikke hindre at medlemslandene innfører bevisregler som er gunstigere for saksøkerne.

3. Paragraph 1 shall not apply to criminal procedures.

3. Paragraf. 1 gjelder ikke straffesaker.

4. Paragraphs 1, 2 and 3 shall also apply to any proceedings brought in accordance with Article 7(2).

4. Paragraf 1, 2 og 3 skal også gjelde for ethvert rettssak i samsvar med artikkel 7 nr. 2.

5. Member States need not apply paragraph 1 to proceedings in which it is for the court or competent body to investigate the facts of the case.

5. Medlemsstatene trenger ikke å anvende punkt 1 i saker som det er for retten eller for kompetent organ å undersøke sakens fakta.

Article 9

Victimisation

Bruk

Member States shall introduce into their national legal systems such measures as are necessary to protect individuals from any adverse treatment or adverse consequence as a reaction to a complaint or to proceedings aimed at enforcing compliance with the principle of equal treatment.

Medlemsstatene skal innføre i sine nasjonale rettssystem slike tiltak som er nødvendige for å beskytte enkeltpersoner mot enhver ugunstig behandling eller ugunstig konsekvens som en reaksjon på en klage eller en prosedyre for å håndheve samsvar med likebehandlingsprinsippet.

Article 10

Dissemination of information

Formidling av informasjon

Member States shall take care that the provisions adopted pursuant to this Directive, together with the relevant provisions already in force, are brought to the attention of the persons concerned by all appropriate means throughout their territory.

Medlemsstatene skal sørge for, at de bestemmelser, der vedtages i henhold til dette direktiv, med de relevante bestemmelser, der allerede er i kraft, bringes til de berørte persons oppmerksomhet på alle relevante måter i hele deres område.

Article 11

Social dialogue

Sosial dialog

1. Member States shall, in accordance with national traditions and practice, take adequate measures to promote the social dialogue between the two sides of industry with a view to fostering equal treatment, including through the monitoring of workplace practices, collective agreements, codes of conduct, research or exchange of experiences and good practices.

1. Medlemsstatene skal i samsvar med nasjonale tradisjoner og praksis iverksette tilstrekkelige tiltak for å fremme den sosiale dialogen mellom de to sidene av industrien med sikte på å fremme likebehandling, blant annet gjennom overvåking av arbeidsplasspraksis, kollektive avtaler, adferdskodekser , forskning eller utveksling av erfaringer og god praksis.

2. Where consistent with national traditions and practice, Member States shall encourage the two sides of the industry without prejudice to their autonomy to conclude, at the appropriate level, agreements laying down anti-discrimination rules in the fields referred to in Article 3 which fall within the scope of collective bargaining. These agreements shall respect the minimum requirements laid down by this Directive and the relevant national implementing measures.

2. I samsvar med nasjonale tradisjoner og praksis skal medlemmene oppmuntre de to sidene av næringen uten at det berører deres autonomi å på passende nivå inngå avtaler om antidiskrimineringsregler på de områder som er nevnt i artikkel 3, som faller innenfor rammen av kollektive forhandlinger. Disse avtalene skal oppfylle minimumskravene i dette direktiv og de relevante nasjonale implementeringsforanstaltninger.

Article 12

Dialogue with non-governmental organisations

Dialogen med frivillige organisasjoner

Member States shall encourage dialogue with appropriate non-governmental organisations which have, in accordance with their national law and practice, a legitimate interest in contributing to the fight against discrimination on grounds of racial and ethnic origin with a view to promoting the principle of equal treatment.

Medlemsstatene skal oppmuntre til dialog med relevante ikke-statlige organisasjoner som i samsvar med sin nasjonale lovgivning og praksis har en legitim interesse for å bidra til bekjempelse av diskriminering på grunn av rasemessig og etnisk opprinnelse med sikte på å fremme likebehandlingsprinsippet .

CHAPTER III

BODIES FOR THE PROMOTION OF EQUAL TREATMENT

ORGANER FOR BEVARING AV LIKEBEHANDLING

Article 13

1. Member States shall designate a body or bodies for the promotion of equal treatment of all persons without discrimination on the grounds of racial or ethnic origin. These bodies may form part of agencies charged at national level with the defence of human rights or the safeguard of individuals' rights.

1. Medlemsstatene skal utpeke et organ eller organer for å fremme likebehandling av alle personer uten diskriminering på grunn av rase eller etnisk opprinnelse. Disse organene kan utgjøre en del av byråer som er pålagt nasjonalt nivå med forsvaret for menneskerettighetene eller beskyttelsen av enkeltpersoners rettigheter.

2. Member States shall ensure that the competences of these bodies include:

2. Medlemsstatene skal sørge for at disse organers kompetanse omfatter

- without prejudice to the right of victims and of associations, organisations or other legal entities referred to in Article 7(2), providing independent assistance to victims of discrimination in pursuing their complaints about discrimination,

- med forbehold for ofre og foreninger, organisasjoner eller andre juridiske personer som er omtalt i artikkel 7 nr. 2, å gi uavhengig bistand til ofre for diskriminering ved å klage på diskriminering,

- conducting independent surveys concerning discrimination,

- gjennomføre uavhengige undersøkelser om diskriminering

- publishing independent reports and making recommendations on any issue relating to such discrimination.

- publisere uavhengige rapporter og gi anbefalinger om ethvert problem knyttet til slik diskriminering

CHAPTER IV

FINAL PROVISIONS

AVSLUTTENDE BESTEMMELSER

Article 14

Compliance

Samsvar

Member States shall take the necessary measures to ensure that:

Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at

(a) any laws, regulations and administrative provisions contrary to the principle of equal treatment are abolished;

(a) alle lover og forskrifter som er i strid med likebehandlingsprinsippet, avskaffes

(b) any provisions contrary to the principle of equal treatment which are included in individual or collective contracts or agreements, internal rules of undertakings, rules governing profit-making or non-profit-making associations, and rules governing the independent professions and workers' and employers' organisations, are or may be declared, null and void or are amended.

b) eventuelle bestemmelser som strider mot likebehandlingsprinsippet som inngår i individuelle eller kollektive kontrakter eller avtaler, interne forretningsregler, regler for profitt eller foreninger, og regler for uavhengige yrker og arbeidstakere og arbeidsgiverorganisasjoner, er eller kan deklarerer, ugyldig eller endres.

Article 15

Sanctions

Sanksjoner

Member States shall lay down the rules on sanctions applicable to infringements of the national provisions adopted pursuant to this Directive and shall take all measures necessary to ensure that they are applied. The sanctions, which may comprise the payment of compensation to the victim, must be effective, proportionate and dissuasive. The Member States shall notify those provisions to the Commission by 19 July 2003 at the latest and shall notify it without delay of any subsequent amendment affecting them.

Medlemsstatene skal fastsette regler for sanksjoner som gjelder for overtredelser av nasjonale bestemmelser vedtatt i henhold til dette direktiv, og skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at de anvendes. Sanksjonene, som kan omfatte betaling av erstatning til offeret, må være effektive, stå i rimelighet og avskrekkende. Medlemsstatene skal varsle disse bestemmelsene til Kommisjonen innen 19. juli 2003 og skal straks underrette om eventuelle senere endringer som berører dem.

Article 16

Implementation

Gjennomføring

Member States shall adopt the laws, regulations and administrative provisions necessary to comply with this Directive by 19 July 2003 or may entrust management and labour, at their joint request, with the implementation of this Directive as regards provisions falling within the scope of collective agreements. In such cases, Member States shall ensure that by 19 July 2003, management and labour introduce the necessary measures by agreement, Member States being required to take any necessary measures to enable them at any time to be in a position to guarantee the results imposed by this Directive. They shall forthwith inform the Commission thereof.

Medlemsstatene skal vedta de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv innen 19. juli 2003 eller kan forvalte arbeidstakerne på deres felles anmodning med gjennomføringen av dette direktiv med hensyn til bestemmelser som omfattes av kollektive avtaler. I slike tilfeller skal medlemsstatene sørge for at arbeidskraft og arbeidskraft senest 19. juli 2003 innføre de nødvendige tiltakene etter avtale. Medlemsstatene må påta seg nødvendige tiltak for at de når som helst kan være i stand til å garantere de resultater som stilles av dette direktivet. De skal straks underrette Kommisjonen om dette.

When Member States adopt these measures, they shall contain a reference to this Directive or be accompanied by such a reference on the occasion of their official publication. The methods of making such a reference shall be laid down by the Member States.

Når medlemsstatene vedtar disse tiltakene, skal de inneholde en henvisning til dette direktiv eller være ledsaget av en slik henvisning i forbindelse med deres offisielle offentliggjøring. Metodene for å gjøre en slik henvisning skal fastlegges av medlemsstatene.

Article 17

Report

Rapportering

1. Member States shall communicate to the Commission by 19 July 2005, and every five years thereafter, all the information necessary for the Commission to draw up a report to the European Parliament and the Council on the application of this Directive.

1. Medlemsstatene skal innen 19 juli 2005 og deretter hvert femte år sende Kommisjonen alle nødvendige opplysninger til Kommisjonen om å utarbeide en rapport for Europaparlamentet og Rådet om anvendelsen av dette direktiv.

2. The Commission's report shall take into account, as appropriate, the views of the European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia, as well as the viewpoints of the social partners and relevant non-governmental organisations. In accordance with the principle of gender mainstreaming, this report shall, inter alia, provide an assessment of the impact of the measures taken on women and men. In the light of the information received, this report shall include, if necessary, proposals to revise and update this Directive.

2. Kommisjonens rapport skal, når det er hensiktsmessig, ta hensyn til synspunktene fra Det europeiske overvåkingssenter for rasisme og fremmedfrykt, samt synspunkter fra arbeidspartnerne og relevante frivillige organisasjoner. I samsvar med prinsippet om integrering av kjønnsaspektet skal denne rapporten blant annet gi en vurdering av virkningen av tiltakene som er truffet for kvinner og menn. På bakgrunn av informasjonen som mottas, skal denne rapporten om nødvendig omfatte forslag om å revidere og oppdatere dette direktivet.

Article 18

Entry into force

Ikrafttreddelse

This Directive shall enter into force on the day of its publication in the Official Journal of the European Communities.

Dette direktiv trer i kraft på dagen for offentliggjøring i De Europeiske Fellesskaps Tidende.

Article 19

Addressees

This Directive is addressed to the Member States.

Done at Luxembourg, 29 June 2000.

For the Council

The President

M. Arcanjo

- (1) Not yet published in the Official Journal.
- (2) Opinion delivered on 18.5.2000 (not yet published in the Official Journal).
- (3) Opinion delivered on 12.4.2000 (not yet published in the Official Journal).
- (4) Opinion delivered on 31.5.2000 (not yet published in the Official Journal).
- (5) OJ L 185, 24.7.1996, p. 5. Ss